



PÖYTÄKIRJA

1(6)

26.10.2023

VN/8249/2023

STM023:00/2023

**TERVEYDENHUOLLON PALVELUVALIKOIMANEUVOSTON KOKOUS nro 3/2023
toimikausi 2023-2026 PÖYTÄKIRJA**

Aika 26.10.2023.2023 klo 10.00-14.41

Paikka Valtiovarainministeriö, Nh Jakovara, Mariankatu 9 Helsinki

Osallistujat Sirkku Pikkujämsä, puheenjohtaja (läsnä)

Jäsenet

Juha Auvinen (etänä)
Antti Hedman (etänä k. 1,7-8)
Teppo Heikkilä (läsnä)
Tapani Hämäläinen, varapj. (etänä k.2-6,9-13)
Sirkku Jyrkkiö (etänä k. 2-6,9-13)
Eila Kankaanpää (läsnä)
Tuula Kock (etänä k.1-3-4,6-13)
Jarmo Koski (etänä)
Janne Leinonen, varapj. (etänä)
Heikki Lukkarinen (etänä)
Minna-Liisa Luoma (poissa)
Terhi Nevala (poissa)
Piia Rannanheimo, varapj. (etänä k.1-3,5-13)
Valpuri Taulasalo (etänä)
Eija Tomás (poissa)

Varajäsenet

Riitta Aejmelaeus (etänä k.1)
Kati Kinnunen (etänä k.1,3-4,6-13)
Nina Erno-Ustinov (läsnä)
Vesa Jormanainen (läsnä)
Nina Lindfors (poissa)
Riitta Suhonen (poissa)
Sari Raassina (etänä k. 1-4,7-9)
Jukka Kärkkäinen (etänä)
Kirsi Vainiemi (etänä)
Juuso Tamminen (etänä k.1,3,5-13)
Eeva Reissell (etänä k. 1,3-13)
Juuso Heikkinen (läsnä)
Kari Punnonen (poissa)
Hanna Suurmunne (poissa)
Markus Paananen (poissa)

Pysyvä sihteeristö

pääsihteeri (virka avoinna)
Ritva Bly, erityisasiantuntija (etänä k.2,5)
Sari Koskinen, erityisasiantuntija (läsnä)
Reima Palonen, erityisasiantuntija (läsnä)
Leena Alanne, assistentti (läsnä)
Katariina Klintrup, sivutoiminen sihteeri (etänä k.2-5)

Asiantuntijat

Ilona Autti-Rämö (läsnä)
Petra Falkenbach (läsnä)
Mika Gissler (poissa)
Jorma Komulainen (etänä)
Maija Miettinen (läsnä k.1,7-8)
Lauri Pelkonen (poissa)
Kirsi Ruuhonen (poissa)
Susanne Uusitalo (etänä k.1,7-9)



1. Avaus, kokouksen osallistujat, päätösvaltaisuus ja edellisen kokouksen pöytäkirja (14.9.2023, liite 1)

Päätösesitys: Todetaan kokouksen osallistujat ja päätösvaltaisuus.

Merkittiin tiedoksi edellisen kokouksen pöytäkirja.

Merkittiin tiedoksi esityslistan asiakohtien käsittelyjärjestyksen muutokset:

- asiakohdat 7-9 käsiteltiin asiakohdan 1 jälkeen
- asiakohdat 3-4 käsiteltiin asiakohtien 7-9 jälkeen
- asiakohdat 2, 5 käsiteltiin asiakohtien 3-4 jälkeen
- asiakohdat 6, 10-13 käsiteltiin asiakohtien 2, 5 jälkeen.

Hyväksyttävät suositukset ja kriteerit

2. Panoraamaröntgentutkimus tulehduspesäkkeen varhaiseksi toteamiseksi oireettomalla tekonivelpotilaalla, Liitteet 2a-c, Reima Palonen

Kuvantamistutkimusten jaosto on valmistellut oireettoman henkilön panoraamaröntgentutkimukseen pääsyn kriteerit tulehduspesäkkeen varhaiseksi toteamiseksi tekonivelpotilaalla. Kriteerit esiteltiin Palkon neuvoston kokouksessa 14.9.2023 ja kriteereistä järjestettiin Palkon webinaari 15.9.2023. Siinä ei tullut esiin uusia muutostarpeita. Kriteerit tulisivat voimaan 1.12.2023.

Päätös: Hyväksyttiin kriteerit perusteluineen ja valmistelumuistio.

Otakantaan hyväksyttävät suosituluonnokset

3. Difelikefaliini krooniseen munuaissairauteen liittyvän kutinan hoidossa hemodialyysissa olevilla potilailla, Reima Palonen, Liite 3

Fimean [arviointiraportti](#) on julkaistu joulukuussa 2022.

Asiaa käsiteltiin 14.9.2023 kokouksessa, jolloin Palko päätti palauttaa sen lääkejaostoon jatkovalmisteluun. Lääkejaosto käsitteli asiaa kokouksessaan 11.10.2023 ja teki luonnokseen tarkennuksia lääkkeen hintaa ja kohderyhmää koskeviin kohtiin. Jaosto esittää ehdollisesti myönteistä suositusta julkaistavaksi otakantaa.fi –palvelussa.

Keskustelun jälkeen päätettiin täsmentää suosituksen sanamuotoa.

Päätös: Hyväksyttiin suosituluonnos julkaistavaksi kommentoitavaksi.



4. Etranakogeenidetsaparvoveekki (AMT-061) B-hemofilian hoidossa, - Katariina Klintrup/Reima Palonen, Liite 4

Fimean [arviointiraportti](#) on julkaistu elokuussa 2023. Myyntiluvan haltija on esittänyt siihen [kommenttinsa](#).

Lääkejaosto on valmistellut kielteisen suositusluonnoksen, joka esitetään julkaistavaksi kommentoitavaksi otakantaa.fi –palvelussa.

Päätös: Hyväksyttiin suositusluonnos julkaistavaksi kommentoitavaksi.

5. Lutetium-vipivotiidi-tetraksetaani PSMA-positiivisen metastoittaisen kastroaioresistentin eturauhassyövän hoidossa, Katariina Klintrup/Ritva Bly/Reima Palonen

Fimean [arviointiraportti](#) on julkaistu maaliskuussa 2023. Myyntiluvan haltija on esittänyt siihen kommenttinsa.

Kysymyksessä on ensimmäinen Palkon käsiteltäväksi tuleva radioaktiivinen lääke, joten sihteeristö ja lääkejaosto ovat selvittäneet laajemmin mm. tällaisen lääkkeen käytön yleisiä edellytyksiä. Lääkejaosto on valmistellut ehdollisesti myönteisen suositusluonnoksen, joka esitetään julkaistavaksi kommentoitavaksi otakantaa.fi –palvelussa.

Käydyssä keskustelussa todettiin muun muassa, että säteilyn käyttöön liittyvistä turvallisuuskäytännöistä, hoidon jälkeisistä sairaalapäivistä ja jätehuollosta aiheutuvat kustannukset sekä muut mahdolliset välilliset kustannukset tulee huomioida suosituksessa. Kysymyksessä on kallis hoito, joka ei muuta sairauden kuolemaan johtavaa luonnetta. Tulisi myös arvioida, mikä on vähäisin hyväksyttävä kliinisesti merkittävä vaikuttavuus.

Päätös: Suositusluonnos palautettiin jaostolle jatkovalmisteluun.

Muut päätettävät asiat

6. Zolgensma SMA-taudin hoidossa – päivityspyyntö, Ilona Autti- Rämö/Reima Palonen

Palko on antanut ehdollisesti myönteisen [suosituksen](#) 27.10.2021. Se koskee SMA-taudin tyyppin 1 (SMA1) hoitoa potilailla, joilla on kaksi SMN2-geenikopiota. Koska tautia ei seulota, hoito voidaan aloittaa joko oireiden ilmaannuttua, tai oireettomalla lapsella, mikäli sitä tiedetään testata vanhemman sisaruksen sairauden perusteella.

Myyntiluvan haltija on pyytänyt Palkoa päivittämään suositusta niin, että myös muut kuin SMN2-geenin kantajat, sekä oireettomat lapset voisivat saada hoitoa. Lääkejaosto on käsitellyt asiaa Ilona Autti-Rämön selvityksen perusteella ja päättänyt esittämään Palkolle, että suosituksen päivitys käynnistettäisiin.



Oireettomien lasten hoitaminen edellyttäisi, että tautia seulottaisiin Suomessa. Palkon sihteeristö on selvittänyt yhteistyössä STM:n kanssa asiaa. Seulonnan mahdollisen aloittamisen aikataulu vaikuttaa siihen, onko päivitystyö tarkoituksenmukaista jakaa kahteen osaan.

Palkolle on saapunut myös pyyntö nusinerseeniä koskevan suosituksen päivittämisestä.

Keskustelussa todettiin, että SMA-tautia koskevat asiat tulisi käsitellä yhtenä kokonaisuutena. Jatketaan STM:n kanssa sen selvittämistä, mikä Palkon rooli nykyinen lainsäädäntö huomioiden voisi olla seuluntojen arvioimisessa. Laaditaan seuraavaan Palkon kokoukseen tarkempi työsuunnitelma kokonaisuuden toteuttamisesta sekä tarvittavan jaoston perustamisesta.

Päätös: Päätettiin, että Palko aloittaa aiemman Zolgensma-hoitoa koskevan suosituksen päivityksen valmistelun.

7. Nirsevimabi respiratory syncytial -viruksen (RSV) aiheuttaman alempien hengitysteiden infektion estossa, Reima Palonen

Fimean [arviointiraportti](#) on julkaistu syyskuussa 2023 ja se on esitelty lääkejaostossa. Ennen varsinaisen suositusvalmistelun aloittamista on selvitetty, onko kysymyksessä rokote ja mikä on Palkon toimivallan suhde tartuntatautilain mukaiseen rokotuksista päättämisen prosessiin. Tulkinnan mukaan pistettävä monoklonaalinen vasta-aine ei ole tartuntatautilain mukainen rokote, joten Palko voisi käsitellä asian.

Lääkeyritykseltä saadun tiedon mukaan lääkkeen saaminen maahan edellyttää kansallista suositusta. Juuri ennen tätä kokousta saadun tiedon mukaan lääkettä ei kuitenkaan ole enää mahdollista saada Suomeen ensi talven RSV-kaudeksi. Ottaen huomioon Palkon tämän hetkinen henkilöstöresurssi ja käsiteltävänä olevien lääkesuositusten määrä, päätettiin, että suositusvalmistelu käynnistetään alkuvuodesta 2024 niin, että se ehditään hyväksyä ja mahdollinen kansallinen hintaneuvottelu käydä ennen ensi vuoden RSV-kautta.

Päätös: Päätettiin, että Palko aloittaa suositusvalmistelun nirsevimabista respiratory syncytial -viruksen (RSV) aiheuttaman alempien hengitysteiden infektion estossa.

8. Oikeusasiamiehen selvitys- ja lausuntopyyntö, Reima Palonen, Liite 8a-b

Oikeusasiamies on pyytänyt STM:ltä selvitystä ja lausuntoa useammasta transhenkilöihin liittyvästä asiasta. Osa pyynnöstä koskee Palkon [suositusta](#) Transsukupuolisuudesta johtuvan dysforian lääketieteelliset hoitomenetelmät. Palko antaa tältä osin lausunnon STM:lle.

Käytiin läpi lausuntoluonnos ja hyväksyttiin se muutoksin.

Päätös: Hyväksyttiin Palkon lausunto STM:lle.



Muut asiat

9. Toimintasuunnitelma 2024 – lähetekeskustelu, Sirkku Pikkujämästä/Reima Palonen

Puheenjohtajien jaosto on alustavasti listannut ensi vuoden toimintasuunnitelmassa huomioitavia asioita. Käytiin sen perusteella ensimmäinen lähetekeskustelu valmistelun ohjeistamiseksi. Palkon työjärjestyksen mukaan toimintasuunnitelma tulee hyväksyä viimeistään vuoden ensimmäisessä kokouksessa.

Keskustelussa todettiin, että Palkon toiminnan tulisi nousta yksittäisten menetelmien arviointia yleemmälle tasolle ja arvioida myös Palkon omaa roolia. Käsiteltävissä aiheissa tulisi ottaa huomioon aiheen sekä kansanterveydellinen että taloudellinen merkitys (esim. pitkäaikaissairaudet). Terveystuon toimintaympäristön muutos tulisi huomioida. Hoitojen kestoja ja omavastuun toteuttamisvaihtoehtoja tulisi selvittää. Palkon päätöksentekoprosessia ja –muotoja tulisi kehittää. Ajatusta lähettää hyvinvointialueille kysely aihe-ehdotuksista kannatettiin.

Palkon 10-vuotisseminaarin järjestämistä samoin kuin erillistä Palkon kehittämispäivää kannatettiin.

Toimintasuunnitelman valmistelua jatketaan joulukuun kokouksessa.

Päätös: Ohjeistettiin jatkovalmistelua

10. TMS JA tDCS lääkeresistentin masennuksen hoidossa, Sari Koskinen

Jaosto on tehnyt suositusta taustoittavaa työtä sekä perustason eettistä analyysia. Kerrotaan suositusvalmistelun ajankohtaiset asiat sekä aikataulutus.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

11. TMS JA tDCS neuropaattisen kivun hoidossa Sari Koskinen

Jaosto on linjannut systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tekemistä ja päättänyt, että suositusvalmisteluun liittyy perustason eettinen analyysi. Kerrotaan suositusvalmistelun ajankohtaiset asiat.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.



12. Ilmoitusasiat, Reima Palonen

- Pääsihteerin viran täytön tilanne
- Seuraavat kokoukset
 - 19.12.2023 klo 10-16, Nh Jakovara
 - Ehdotus kevään 2024 kokousajoiksi
 - to 1.2., ti 19.3., ti 7.5., to 13.6.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

13. Kokouksen päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.40.

Puheenjohtaja Sirkku Pikkujämsä

Erityisasiantuntija Sari Koskinen

Erityisasiantuntija Reima Palonen

LIITTEET

Liite 1. [Palkon 14.9.2023 kokouksen pöytäkirja](#)

Liite 2a. [Panoraamaröntgentutkimuksen tulehduspesäkkeen varhaiseksi toteamiseksi oireettomalla tekonivelpotilaalla kriteerit perusteluineen suomeksi](#)

Liite 2b. [Panoraamaröntgentutkimuksen tulehduspesäkkeen varhaiseksi toteamiseksi oireettomalla tekonivelpotilaalla kriteerit perusteluineen ruotsiksi](#)

Liite 2c. [Panoraamaröntgentutkimuksen tulehduspesäkkeen varhaiseksi toteamiseksi oireettomalla tekonivelpotilaalla valmistelumuistio](#)

Liite 3. Suositusluonnos difelikefaleeni ([otakantaa.fi –palvelussa](#))

Liite 4. Suositusluonnos etranakogeenidetsaparvovekki ([otakantaa.fi –palvelussa](#))

Liite 8a. EOA:n selvitys- ja lausuntopyyntö STM:lle

Liite 8b. Palkon lausunto

OHEISMATERIAALIT

JAKELU

Neuvoston varsinaiset jäsenet ja varajäsenet

Asiantuntijat

Sihteeristö





12.7.2023

EOAK/5481/2022

Sosiaali- ja terveysministeriö

PL 33

00023 VALTIONEUVOSTO

SELVITYS- JA LAUSUNTOPYYNTÖ

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 4 §:n nojalla olen päättänyt ottaa omasta aloitteesta tutkittavaksi seuraavat asiat:

1. Terveydenhuollon palveluvalikoimaneuvoston 11.6.2020 hyväksymät sukupuoli-identiteetin variaatioita koskevat suositukset

Palveluvalikoimaneuvosto hyväksyi 11.6.2020 suositukset "Transsukupuolisuudesta johtuvan dysforian lääketieteelliset hoitomenetelmät", "Aikuisten muunsukupuolisuuteen liittyvän sukupuolidysforian lääketieteelliset hoitomenetelmät" ja "Alaikäisten sukupuoli-identiteetin variaatioihin liittyvän dysforian lääketieteelliset hoitomenetelmät" (STM038:00/2020).

Kunkin suosituksen ensimmäisessä luvussa ("Perusteet suosituksen laatimiseen") todetaan, että suositus perustuu suosituksen hyväksymishetkellä voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Suosistusten hyväksymishetkellä voimassa ollut laki transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta (563/2002) kumottiin 3.4.2023, kun laki sukupuolen vahvistamisesta (295/2023) tuli voimaan. Samalla kumoutui kumotun lain nojalla annettu sosiaali- ja terveysministeriön asetus (1053/2002).

2. Rintakehäkirurgisille toimenpiteille asetettu painoindeksirajoitus

Transsukupuolisuudesta johtuvan dysforian lääketieteellisiä hoitomenetelmiä koskevan suosituksen nykikäytäntöä koskevan ku-

vauksen mukaan elektiivisille rintakehäkirurgisille toimenpiteille on asetettu painoindeksirajoitukseksi "noin 30" (s. 4). Tietooni on saatettu, että mainittua painoindeksirajoitusta noudatetaan käytännössä kategorisesti.

3. Penis- ja erektioproteesit

Transsukupuolisuudesta johtuvan dysforian lääketieteellisiä hoitomenetelmiä koskevan suosituksen mukaan transmies voi saada penis- tai erektioproteesin, kun apuvälineiden yleiset luovutusperiaatteet täyttyvät. Tietooni on saatettu, että suositukseen otetusta kirjauksesta huolimatta transmiehet eivät ole saaneet näitä proteeseja käyttöönsä.

Perustuslain 111 §:n 1 momenttiin viitaten pyydän, että toimitatte kantelun tutkimiseksi tarvittavan selvityksen ja annatte lausuntonne asiassa. Selvityksessä ja lausunnossa pyydän vastaamaan erityisesti seuraaviin kysymyksiin:

1. Onko palveluvalikoimaneuvostossa suunnitteilla sukupuolidysforiaa koskevien uusien tai päivitettyjen suositusten laatiminen? Jos vastaus on myöntävä, pyydän tietoja siitä, missä aikataulussa suositukset on tarkoitus päivittää tai uudistaa. Onko uudistettavissa tai päivitettävissä suosituksissa tarkoitus ottaa huomioon se, että ICD-11-tautiluokituksessa sukupuoli-identiteetin variaatiot kuuluvat seksuaaliterveyden luokkaan? Millä tavalla palveluvalikoimaneuvosto aikoo toteuttaa laajan kuulemisen veloitteen (ks. esim. EOAK/5315/2016) suosituksia valmistellessaan?
2. Missä määrin transsukupuolisuudesta johtuvan dysforian lääketieteellisiä hoitomenetelmiä koskevassa suosituksessa mainittua painoindeksirajoitusta asetettaessa on otettu huomioon yksilöllinen hoidon tarve?
3. Miten sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan määräytyvät ja toteutuvat penis- tai erektioproteesin luovutuksen periaatteet transmiesten kohdalla?

Pyydän lähettämään selvityksen ja lausunnon viimeistään 31.10.2023.

Selvitys pyydetään lähettämään ensisijaisesti sähköisessä muodossa eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian kirjaamon sähköpostiosoitteeseen oikeusasiamies@eduskunta.fi. Jos selvityksen sisällössä on salassa pidettävää tietoa, tulee sähköposti lähettää eduskunnan turvaviestipalvelun kautta osoitteessa <https://turvaviestieduskunta.fi> ja vastaanottajaksi tulee merkitä oikeusasiamies@eduskunta.fi.

VN-verkkoon kuuluvat viranomaiset voivat lähettää salassa pidettävää materiaalia (suojaustaso IV) ilman turvaviestia.

Asiakirjat voi myös lähettää postitse eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian kirjaamoon.

Apulaisoikeusasiamies

Maija Saksin

Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri

Riitta Burrell

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti asianhallintajärjestelmässä.

LAUSUNTO
28.10.2023

1 (1)
VN/22122/2023

Sosiaali- ja terveysministeriö

LAUSUNTO

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on pyytänyt 12.7.2023 päivätyllä kirjeellä sosiaali- ja terveysministeriöltä selvitystä ja lausuntoa transhenkilöiden terveydenhuoltoon liittyvistä asioista.

Siltä osin kuin pyyntö koskee terveydenhuollon palveluvalikoimaneuvostoa (Palko), se on kokouksessaan 28.10.2023 päättänyt yksimielisesti antaa seuraavan lausunnon ministeriölle.

Palkon suositusten päivittämisestä

Apulaisoikeusasiamiehen pyynnössä todetaan, että Palveluvalikoimaneuvosto hyväksyi 11.6.2020 suositukset "Transsukupuolisuudesta johtuvan dysforian lääketieteelliset hoitomenetelmät", "Aikuisten muunsukupuolisuuteen liittyvän sukupuolidysforian lääketieteelliset hoitomenetelmät" ja "Alaikäisten sukupuoli-identiteetin variaatioihin liittyvän dysforian lääketieteelliset hoitomenetelmät" (STM038:00/2020).

Kunkin suosituksen ensimmäisessä luvussa ("Perusteet suosituksen laatimiseen") todetaan, että suositus perustuu suosituksen hyväksymishetkellä voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Suosituksen hyväksymishetkellä voimassa ollut laki transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta (563/2002) kumottiin 3.4.2023, kun laki sukupuolen vahvistamisesta (295/2023) tuli voimaan. Samalla kumoutui kumotun lain nojalla annettu sosiaali- ja terveysministeriön asetus (1053/2002).

Apulaisoikeusasiamies pyytää selvitystä seuraavista seikoista:

- Onko palveluvalikoimaneuvostossa suunnitteilla sukupuolidysforiaa koskevien uusien tai päivitettyjen suositusten laatiminen?
- Jos vastaus on myöntävä, pyydän tietoja siitä, missä aikataulussa suositukset on tarkoitus päivittää tai uudistaa.
- Onko uudistettavissa tai päivitettävissä suosituksissa tarkoitus ottaa huomioon se, että ICD-11-tautiluokituksessa sukupuoli-identiteetin variaatiot kuuluvat seksuaaliterveyden luokkaan?

- Millä tavalla palveluvalikoimaneuvosto aikoo toteuttaa laajan kuulemisen velvoitteen (ks. esim. EOAK/5315/2016) suosituksia valmistellessaan?

Palko toteaa vastauksena kysymyksiin seuraavan.

Eduskunta hyväksyi 3.2.2023 lain sukupuolen vahvistamisesta ja samalla ns. translaki kumottiin. Tasavallan presidentti vahvisti lain 3.3.2023 ja laki määrättiin tulemaan voimaan kuukauden kuluttua siitä 3.4.2023.

Palko tekee toimintasuunnitelmansa kalenterivuositain. Palko on kokouksessaan 26.10.2023 käynnistänyt vuoden 2024 toimintasuunnitelman valmistelun. Työjärjestyksen mukaan toimintasuunnitelma on hyväksyttävä viimeistään vuoden ensimmäisessä kokouksessa. Palko voi vuosittain aloittaa vain rajallisen määrän uusia suositusvalmisteluja tai aiempien suositusten päivittämisiä. Päivitysten osalta Palko arvioi kulloinkin, onko kyseessä tekninen päivitys vai laajempi sisällöllinen päivitys.

Käsittelyyn otettavien aiheiden valinnassa noudatetaan Palkon käsikirjan mukaisia periaatteita:

- Kliinisten käytäntöjen ja saatavuuden alueellinen vaihtelu, yhdenvertaisuus (jo käytössä olevan menetelmän osalta)
- Terveysongelman yleisyys ja vakavuus
- Terveystieteiden menetelmän (intervention) turvallisuus (mm. haitat)
- Taloudelliset vaikutukset
- Eettiset kysymykset (esim. julkinen arvokeskustelu tarpeen, erityisen haavoittuvat potilasryhmät, yhdenvertaisuuskysymykset, menetelmän voimakas markkinointi)

Edellä todetun mukaisesti Palko ottaa kantaa sukupuolidysforiaa koskevien suositusten päivittämiseen aikaisintaan vuoden 2024 toimintasuunnitelmaa hyväksyessä.

THL:n kotisivuilta (<https://thl.fi/fi/web/tiedonhallinta-sosiaali-ja-terveysalalla/koodistopalvelu/yhteisty-ja-projektit/icd-11-diagnoosiluokitusten-kayttoonotto>) ilmenevien tietojen mukaan ICD-11 –luokituksen käyttöönottoa valmistellaan vuosien 2023-26 aikana. STM:n tietojen mukaan käyttöönotto voisi tapahtua mahdollisesti vuonna 2027. Palko toteaa, että luokitus on yksi monista tekijöistä, joka tulee ottaa huomioon palveluvalikoimaa määritettäessä, mutta tässä vaiheessa on mahdoton tarkemmin ottaa kantaa uuden luokituksen vaikutukseen.

Palkon suositusvalmisteluprosessi on kuvattu Palkon käsikirjassa (<https://palveluvalikoima.fi/periaatteet>). Sen mukaisesti kuulemista ja muuta vuorovaikutusta asukkaiden ja sidosryhmien kanssa voi tapahtua monessa vaiheessa:

- Suositusvalmistelua aloitettaessa ilmoitetaan mahdollisuudesta lähettää näkemyksiä seikoista, joita suosituksessa tulisi huomioida.
- Käsikirjan periaatteita koskevan osan luvun 4.4 mukaan kansalaisnäkökulman ja potilaskokemuksen tavoittamiseksi on käytettävissä useampia keinoja: tutkimustiedon kerääminen, potilaiden ja potilaiden edustajien (=järjestöjen) tapaaminen, terveydenhuollon ammattihenkilöiden kuuleminen. Mitä laajemmasta ja merkittävämmästä suosituksesta on kyse, sitä laajemmin kuuleminen ja muu vuorovaikutus toteutetaan.
- Suositusluonnoksen tultua hyväksytyksi Palkon neuvostossa se julkaistaan kommentoitavaksi otakantaa.fi –palvelussa, jolloin kaikilla halukkailla on mahdollisuus esittää siitä kommenttinsa. Kommentit käsitellään suositusvalmistelusta vastaavassa jaostossa ennen suosituksen viemistä neuvoston lopullisesti hyväksyttäväksi.

Mikäli Palko päättäisi aloittaa sukupuolidysforiaa koskevien suositusten päivittämisen, kuuleminen tulee tapahtumaan edellä selostettuja käytäntöjä noudattaen.

Painoindeksiraja

Apulaisoikeusasiamies tiedustelee, missä määrin transsukupuolisuudesta johtuvan dysforian lääketieteellisiä hoitomenetelmiä koskevassa suosituksessa mainittua painoindeksirajoitusta asetettaessa on otettu huomioon yksilöllinen hoidon tarve.

Kuten oikeusasiamiehen kirjeessä todetaan, maininta rintakehäkirurgissa toimenpiteissä sovellettavasta painoindeksirajoituksesta sisältyy suosituksen nykytilan kuvaukseen.

Transsukupuolisuudesta johtuvan dysforian lääketieteellisiä hoitomenetelmiä koskevassa suosituksessa todetaan kohdassa 10 (Yhteenveto suosituksesta) Palkon kantana, että ”Lääketieteellinen hoito suunnitellaan aina yksilöllisesti. Toteutettavien hoitojen on oltava yksilöllisesti tavoiteltavaan tulokseen nähden lääketieteellisesti perusteltuja.”

Palko toteaa yleisellä tasolla, että painoindeksi on keskeinen leikkausriskin arvioinnissa huomioitava tekijä. Palkolla ei ole tietoa siitä, miten painoindeksirajaa käytännössä terveydenhuollossa sovelletaan. Palkon tehtävänä ei ole terveydenhuollon valvonta, vaan siitä huolehtivat aluehallintovirastot ja Valvira.

Penis- ja erektioproteesit

Apulaisoikeusasiamies tiedustelee sosiaali- ja terveystieteiden näkemystä siitä, miten ministeriön mukaan määräytyvät ja toteutuvat penis- tai erektioproteesin luovutuksen periaatteet transmiesten kohdalla.

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen 29 §:n 6 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä apuvälineiden käyttöön luovutuksen perusteista. Asiasta on säädetty sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden luovutuksesta (1363/2011).

Palkon transsukupuolisuudesta johtuvan dysforian lääketieteellisiä hoitomenetelmiä koskevan suosituksen mukaan (kohta 10) ”apuvälineiden yleisten luovutusperiaatteiden täyttyessä transnaisen on mahdollista saada hoitavan lääkärin tekemän yksilöllisen arvion perusteella peruukki ja transmiehen penis- tai erektioproteesi.”

Palko toteaa, että siltä osin kuin STM:lle on säädetty oikeus asetuksella antaa säännöksiä, Palkolla ei ole toimivaltaa antaa suosituksia samasta asiasta. Siksi Palkon suosituksessa on vain viitattu yleisiin luovutusperiaatteisiin.

Sirkku Pikkujämsä
Puheenjohtaja

Reima Palonen
Erityisasiantuntija